

Kommunala avtalsdelegationen

Handläggare
Henrik HäggblomDatum
2013-12-18

Mottagare
Kommunerna och kommunalförbunden på Åland

Cirkulär till kännedom

Begränsad rätt att förskriva läkemedel - möjlighet att ändra uppgifts- och arbetsfördelningen

Nya bestämmelser om sjukskötares, hälsovårdares och barnmorskors rätt att i begränsad utsträckning skriva ut läkemedel trädde i kraft 1.1.2011:

- lag om ändring av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården FFS 433/2010, RP 283/2009 rd
- förordning om förskrivning av läkemedel (FFS 1088/2010)
- förordning om utbildning som krävs för rätt att förskriva läkemedel (FFS 1089/2010).

Reformens mål

Sjukskötares rätt att skriva ut läkemedel har betydelse särskilt inom långvården. Avsikten är att ge läkarna mera tid att utföra uppgifter som kräver mera medicinskt kunnande, förbättra kontrollen över arbetet samt utveckla och utnyttja kunnandet. Strävan är att göra arbetet på hälsovårdscentralen mera lockande och främja förutsättningarna att höja arbetets produktivitet. Genom lagstiftningen eftersträvas samtidigt en ändamålsenligare arbetsfördelning mellan yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

Sjukskötare, hälsovårdare och barnmorskor på hälsovårdscentralen arbetar redan nu rätt självständigt genom att ha mottagning, inom samjouren på sjukhus och hälsovårdscentralen, mödrarådgivningen, familjeplanerings- och barnrådgivningen, företagshälsovården och skol- och studenthälsovården.

Bestämmelserna i huvuddrag

Den begränsade rätten att förskriva läkemedel är strikt reglerad. Rätten kan ges till en legitimerad sjukskötare som har tillräcklig praktisk erfarenhet och som har avlagt lagstadgad tilläggsutbildning (23 b § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården FFS 559/1994, 6 § i förordningen om utbildning som krävs för rätt att förskriva läkemedel FFS 1089/2010.

Rätten begränsar sig till situationer där det gäller förebyggande behandling eller fortsatt medicinering, då en läkare har ställt diagnosen eller då medicineringen baserar sig på ett vårdbehov som sjukskötaren konstaterat.

En förutsättning är ett skriftligt förordnande enligt det formulär som social- och hälsovårdsministeriet fastställt. Av förordnandet ska framgå de läkemedel som sjukskötaren får förskriva samt eventuella begränsningar i läkemedelsförskrivningen. Det skriftliga förordnandet ges av den ansvariga läkaren för den hälsovårdscentral där sjukskötaren är anställd. När ett sjukvårdsdistrikt sköter hälsovårdscentralens jourtjänster inom sitt område, ges förordnandet av chefläkaren för sjukvårdsdistriktet, om sjukskötaren är anställd av distriktet.

Enligt 5 § i förordningen om förskrivande av läkemedel har en legitimerad sjukskötare eller en hälsovårdare och barnmorska som är legitimerad som eller berättigad att verka som sjukskötare och som har fått ett skriftligt förordnande enligt 23 b § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården rätt att från apotek förskriva läkemedel i enlighet med det skriftliga förordnandet. De läkemedel, sjukdomstillstånd och begränsningar av förskrivningsrätten som omfattas av begränsad förskrivningsrätt anges i bilaga 1 till förordningen och ett formulär för det skriftliga förordnandet finns i bilaga 4.

Arbetsgivaren beslutar om vem som genomgår utbildningen

Den kompletterande utbildningen och tilläggsutbildningen utgår från arbetsgivarens behovsprövning och arbetsgivarens egen praxis i fråga om utbildning. Utbildningen och dess innehåll regleras i förordningen om utbildning som krävs för rätt att förskriva läkemedel (FFS 1089/2010). I föredragningspromemorian till förordningen konstateras att indirekta kostnader uppstår för arbetsgivaren på grund av anställning av extra personal då en person är frånvarande på grund av utbildning.

Det är motiverat att en person går i utbildning som ger rätt att skriva ut läkemedel, om den kunskap som personen inhämtar svarar mot utvecklingsbehoven inom serviceverksamheten. Utbildningen har inletts i yrkeshögskolorna i Uleåborgsregionen, Jyväskylä och Norra Karelen.

Utbildningen i att skriva ut läkemedel börjar synas på arbetsplatserna, för medan studierna pågår praktiserar personerna på arbetsplatserna under en läkares uppsikt.

Det är arbetsgivaren som bestämmer om deltagandet i den kompletterande utbildningen eller tilläggsutbildningen, kostnaderna i sammanhanget och exempelvis användningen av arbetstid.

Se också följande handböcker:

- Förändringar i uppgifter och arbetsfördelning. Handbok för utveckling av hälso- och sjukvården och arbetslivet. KT 2009. www.kommunarbetsgivarna.fi

Rekommendation om kompetensutveckling

Genom att organisera arbetsuppgifterna och utveckla arbetsmetoderna och arbetskulturen kan man utöka organisationens kompetens. Kompetensen måste utvecklas systematiskt. En positiv inlärningsatmosfär är en viktig faktor.

Rekommendationen om utveckling av den kommunala personalens kompetens (rekommendation om utveckling av den kommunala personalens kompetens samt arbets- och tjänstekollektivavtal om facklig utbildning) innehåller rekommendationer som främjar deltagande i kompletterande utbildning.

Med kompletterande utbildning avses i rekommendationen utbildning som upprätthåller och förbättrar behövlig kompetens i arbetet. Den kompletterande utbildningen svarar mot personalens omedelbara utbildningsbehov eller fokuserar på kunskaper och färdigheter som behövs i framtiden.

Kommunen har som arbetsgivare lagstadgad skyldighet att tillhandahålla kompletterande utbildning för personalen inom hälso- och sjukvården och att följa upp hur denna utbildning utfaller, hur aktivt anställda deltar i den och vilka kostnaderna i sammanhanget blir. Utbildningen i att förskriva läkemedel är kompletterande utbildning som ska följas upp. Yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att upprätthålla och utveckla yrkesskickligheten (18 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården).

I rekommendationen om utveckling av den kommunala personalens kompetens konstateras bland annat: Om arbetsgivaren anser att en tjänsteinnehavare eller arbetstagar med tanke på uppgifterna behöver få kompletterande utbildning, kan arbetsgivaren förelägga den anställde att delta i utbildning genom ett kollektivavtalsenligt reseförordnande.

Om arbetsgivaren inte anser det nödvändigt att en tjänsteinnehavare eller arbetstagar deltar i utbildningen, kan arbetsgivaren ändå ge honom eller henne rätt att delta i utbildningen. För att kunna delta i utbildningen kan den anställde då på ansökan beviljas tjänst- eller arbetsledighet med full eller partiell lön eller utan lön. Dessutom kan arbetsgivaren enligt prövning betala ersättning för lön och resor samt andra utbildningskostnader.

För den tid som reseförordnandet gäller betalas tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren lön enligt respektive kollektivavtal. Ersättningar för resekostnader och övriga kostnader bestäms enligt bilagan i det allmänna kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet.

Arbetsgivaren kan också delta i kostnaderna genom att t.ex. bevilja ett stipendium eller betala en viss andel av kostnaderna.

Reseförordnande för deltagande i utbildning bör inte ges under en ledig dag. Om detta blir nödvändigt kan ledigheten vid behov flyttas.

Ålands kommunförbund

Pb 230, AX-22101 MARIEHAMN
Ålandsvägen 26, AX-22100 MARIEHAMN
Tel. +358 (0)18 22584, 22582 Fax +358 18 15391
e-post: info@kommunforbundet.ax

Om studier som pågått en hel dag överstiger den dagliga ordinarie arbets-tiden, berättigar detta inte till ersättning för övertid, mertidsarbete eller motsvarande.

Innan en utbildning börjar ska arbetsgivaren och den anställde ha diskuterat och kommit överens om deltagandet och kostnaderna. Om en tjänsteinnehavare eller arbetstagare har deltagit i kompletterande utbildning som varit dyrare eller längre än normalt och arbetsgivaren betalar utbildningen, kan arbetsgivaren lokalt och i enskilda fall överväga ett återbetalningsvillkor.

Utbildningen som ger begränsad rätt att skriva ut läkemedel pågår ungefär ett år och omfattar 45 studiepoäng. Av den anledningen och eftersom rätten angår enskilda arbetsgivare är det i detta fall ändamålsenligt att arbetsgivaren överväger att införa ett återbetalningsvillkor.

Det allmänna kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet (AKTA) – arbetstid och löner

Den del av utbildningen som sker vid läroanstalterna i deras regi är inte arbetstid, för enligt AKTA kap. III § 4 mom. 2 punkt 3 ska utbildningen fylla alla kriterier i bestämmelsen för att räknas som arbetstid. De delar som eventuellt sker som utbildning på arbetsplatsen bör granskas också enligt vad som konstateras i bestämmelsen i fråga.

När en anställd skaffar begränsad rätt att förskriva läkemedel vidgas personalens kompetens på ett sätt som arbetsgivaren anser nödvändigt. Det kan beaktas vid arbetsvärderingen i enlighet med vad som är motiverat i varje enskild anställds situation. Rätten att förskriva läkemedel är individuell och gäller enskilda arbetsgivare. Huruvida rätten ska beaktas i lönen bör därför avgöras från fall till fall.

KOMMUNALA AVTALSDELEGATIONEN

Med vänlig hälsning

Henrik Häggblom
Avtalschef

Bilaga: FFS 1088/2010 Social – och hälsovårdsministeriets förordning om förskrivning av läkemedel, se <http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2010/20101088>
FFS 1089/2010 Statsrådets förordning om utbildning som krävs för rätt att förskriva läkemedel, se <http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2010/20101089>